

що передбачає створення виконавчих органів обласних рад і наповнення їх компетенції шляхом поступової передачі окремих повноважень з відання обласних державних адміністрацій, а це має супроводжуватися переданням кадрів, відповідних матеріальних і фінансових ресурсів.

Висновки. Головним завданням реформування регіонального розвитку держави має стати створення регіональної демократії як системи, що ефективно та послідовно надає можливість країні зі складною регіональною структурою, територіальними громадами з різним культурно-мовним складом жити в гармонії та економічному добробуті.

Таким чином, реформування відносин «центр-регіон» у напрямку децентралізації є об'єктивним процесом, який надає додаткові можливості ефективно трансформувати національну економіку. Однак, вони проявляються, коли регіони прогресують з однаковими або адекватними темпами, коли має місце нормальна (економічна) міжрегіональна конкуренція й інтеграція, впроваджуються політичні ідеї, що відповідають як власним, так і національним інтересам. В іншому випадку спостерігається зростання регіональних розбалансованості, що сьогодні і відбувається в економіці України.

Регіональне розбалансування проявляється в двох напрямках: в регіональній соціально-економічній дивергенції (під регіональною дивергенцією тут розуміється не просто і не тільки розрив у рівнях прийнятих нормативів життєзабезпеченості або у показниках валового регіонального продукту на душу населення; мається на увазі скоріше якісний дисбаланс у системі координат спрямування розвитку регіонів) та в регіональних інтересах, інструментах досягнення цілей.

Список використаних джерел:

1. Мельник Л.Г. Экономика Развития [Текст] : учебник / Л.Г.Мельник. – Сумы : Университетская книга, 2013. – 784 с.
2. Кухарская Н.А. Стратегические приоритеты трансформации экономики регионов Украины: тенденции, формы, механизмы: Монография / Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований НАН Украины. – Одесса: ИПРЭИ НАН Украины, 2010. – 519 с.
3. Чухно І.А.. Інноваційні підходи в управлінні регіональним розвитком / І.А. Чухно // Теорія та практика державного управління. – Вип. 1 (48). – С.2.
4. Бутко М. П. Комерціалізація результатів науково-технічної діяльності в умовах поглиблення інтеграційних процесів / М. П. Бутко, О. В. Попело // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2015. – №1 (1). – С. 7-20.
5. Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-VIII>
6. Государственная служба статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Забарна Е.М. Саморозвиток регіону на основі імплементації європейського досвіду в регіональну зовнішньоекономічну політику України / Е.М.Забарна // Економіка та суспільство. Електронне наукове фахове видання. – 2017. – №8.
8. Кононенко О. Реформи наосліп, або Децентралізація як дезорієнтація / О.Кононенко // Українська правда. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/columns/2017/10/9/7157697/>

УДК: 338.436.33(477.53)

Карлик Ю.Ю., к.е.н., доцент

Дорожкіна Г. М., к.е.н., доцент

Лисич В.В.

Кременчуцький національний університет ім. М. Остроградського

ОБГРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ СТВОРЕННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КЛАСТЕРУ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

В статті обгрунтовано доцільність створення кластеру, визначені основні чинники, що ускладнюють розвиток кластерів в Україні, форми та механізм державної підтримки створення кластерів та запропоновано створення агропромислового кластеру в Полтавській області.

Ключові слова: кластер, агропромисловий кластер, агропромисловий комплекс, кластероутворення.

Karlik Yu., Dorozhkina G., Lisich V.

THE SUBSTANCE OF ACCURACY OF CREATION OF AGROINDUSTRIAL CLUSTER IN POLTAVA REGION

The article substantiates the expediency of creating a cluster, identifies the main factors that complicate the development of clusters in Ukraine, the form and mechanism of state support for the creation of clusters, and proposes the creation of an agro-industrial cluster in the Poltava region.

Keywords: cluster, agro-industrial cluster, agro-industrial complex, cluster formation.

Карлик Ю.Ю., Дорожкіна Г. М., Лысич В.В.

ОБОСНОВАНИЕ ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТИ СОЗДАНИЯ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КЛАСТЕРА В ПОЛТАВСКОЙ ОБЛАСТИ

В статье обоснована целесообразность создания кластера, определены основные факторы, затрудняющие развитие кластеров в Украине, формы и механизм государственной поддержки создания кластеров и предложено создание агропромышленного кластера в Полтавской области.

Ключевые слова: кластер, агропромышленный кластер, агропромышленный комплекс, кластеросоздание.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В умовах стрімкого розвитку промисловості, інтеграції України до ЄС, проблеми розвитку кластерних угруповань мають особливу актуальність, адже вони відіграють провідну роль у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств певного регіону. Проте процес кластеризації в Україні не є поширеним через недостатню державну підтримку та погану інформованість власників підприємств про доцільність утворення кластерів.

Аналіз дослідження і публікацій, у яких започатковано вирішення проблеми. Серед науковців, у працях яких розглядається проблема кластероутворення, слід виділити вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема М. Портера, Е Фезера, Д.Рассела, П.Самуельсона, Є. Лазарева, Н. Мікула та ін.

Цілі статті. Основною ціллю статті є аналіз проблем розвитку кластеризації, ролі державної підтримки та обґрунтування доцільності утворення агропромислового кластеру в Полтавській області.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Кластери відіграють значну роль у підвищенні конкурентоспроможності підприємств, адже спільна взаємодія з іншими суб'єктами господарювання приводить до збільшення обсягів отриманих прибутків. Економічна ефективність створення кластерів обумовлена синергізмом ефектів, що наведені на рис.1 [1, с. 175].

Рис. 1. Синергізм ефектів від створення кластеру

При створенні кластерів можуть виникнути проблеми, тому слід враховувати чинники, що впливають на їх розвиток. Основні чинники, що ускладнюють розвиток кластерів в Україні наведені на рис. 2 [2, с. 30].

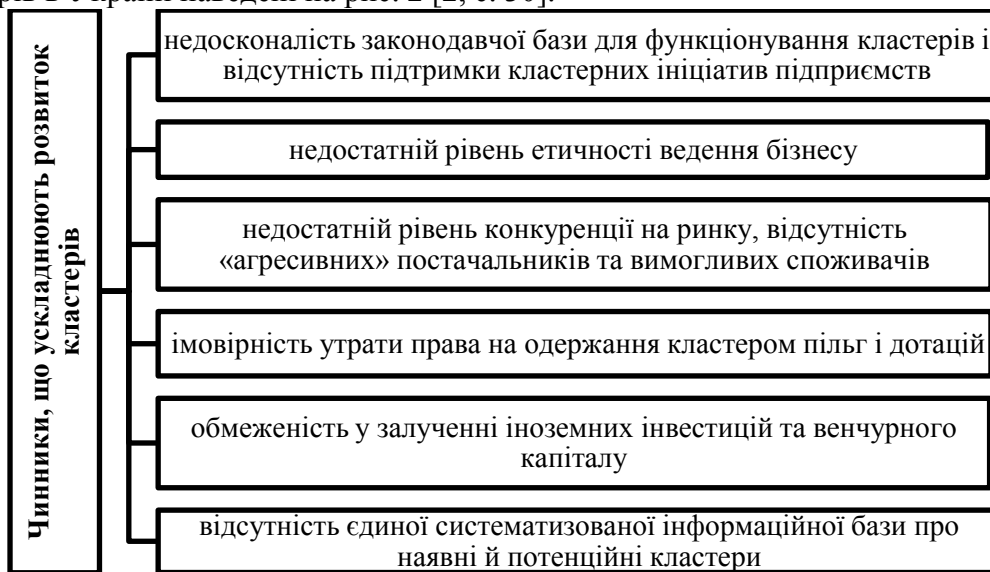

Рис. 2. Чинники, що ускладнюють розвиток кластерів в Україні

З метою прискорення процесу утворень кластерних угруповань необхідно здійснювати політику підтримки розвитку кластерів, що виражається у формах державної підтримки, які наведені на рис.3 [3, с. 62].

Рис. 3. Форми державної підтримки підприємств при створенні кластері

Для визначення основних тенденцій утворення кластерів в Полтавській області необхідно визначити перспективні для цього галузі. Це можливо шляхом визначення показників потенціалу окремих видів діяльності та на їх основі побудови матриці потенціалу утворення кластерів.

Визначення показників потенціалу утворення кластерів здійснюється при розрахунку коефіцієнтів, що наведені в табл. 1 [4].

Таблиця 1

Коефіцієнти потенціалу утворення кластерів

Коефіцієнти	Формула	Значення показників
Коефіцієнт потенціалу кластеризації за кількістю найманих працівників ($K_{i\text{прац}}$)	$K_{i\text{прац}} = \left(\frac{P_{ip}}{P_p} - \frac{P_{ik}}{P_k} \right) \times 100$	P_{ip}, P_{ik} – чисельність найманих працівників певного виду економічної діяльності у регіоні та країні; P_p, P_k – загальна чисельність найманих працівників у регіоні та країні
Коефіцієнт потенціалу кластеризації за обсягом випуску продукції ($K_{i\text{прод}}$)	$K_{i\text{прод}} = \left(\frac{V_{ip}}{V_p} - \frac{V_{ik}}{V_k} \right) \times 100$	V_{ip}, V_{ik} – обсяг випуску продукції певного виду економічної діяльності у регіоні та країні; V_p, V_k – загальний обсяг випуску продукції у регіоні та країні

В результаті проведеного нами аналізу показників кількості найманих працівників та обсягу випуску продукції були розраховані коефіцієнти потенціалу утворення кластерів, що наведені в табл. 2 [5, 6].

Таблиця 2

Розрахунок коефіцієнтів потенціалу утворення кластерів

1	Частка у випуску продукції, %		Частка у середньорічній кількості найманих працівників, %		Коефіцієнт потенціалу кластеризації за обсягом випуску продукції ($K_{i\text{прод}}$)	Коефіцієнт потенціалу кластеризації за кількістю найманих працівників ($K_{i\text{прац}}$)
	Полтавська обл.	Україна	Полтавська обл.	Україна		
Усього	100	100	100	100	-	-
у тому числі						
сільське, лісове та рибне господарство	19,04	6,51	22,61	7,71	12,53	14,90
промисловість	59,25	33,54	43,24	29,02	25,71	14,22
будівництво	1,98	2,63	4,90	3,39	-0,65	1,51
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	13,06	37,77	8,90	26,43	-24,72	-17,53

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3,55	5,64	9,70	11,18	-2,08	-1,47
тимчасове розміщення й організація харчування	0,07	0,51	0,61	2,34	-0,44	-1,73
інформація та телекомунікації	0,16	2,47	0,71	3,30	-2,32	-2,60
фінансова та страхова діяльність	0,14	4,14	0,19	2,58	-4,00	-2,39
операції з нерухомим майном	1,02	1,58	2,50	2,87	-0,56	-0,37
професійна, наукова та технічна діяльність	0,72	3,62	1,55	3,83	-2,90	-2,27
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	0,82	1,00	3,25	3,50	-0,18	-0,25
освіта	0,01	0,05	0,19	0,37	-0,04	-0,18
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,14	0,23	1,08	1,32	-0,09	-0,24
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,01	0,12	0,24	0,59	-0,12	-0,35
надання інших видів послуг	0,03	0,19	0,28	1,58	-0,16	-1,30

На основі коефіцієнтів потенціалу утворення кластерів за кількістю найманих працівників та за обсягом випуску продукції побудовано матрицю потенціалу утворення кластерних угруповань (рис. 4).

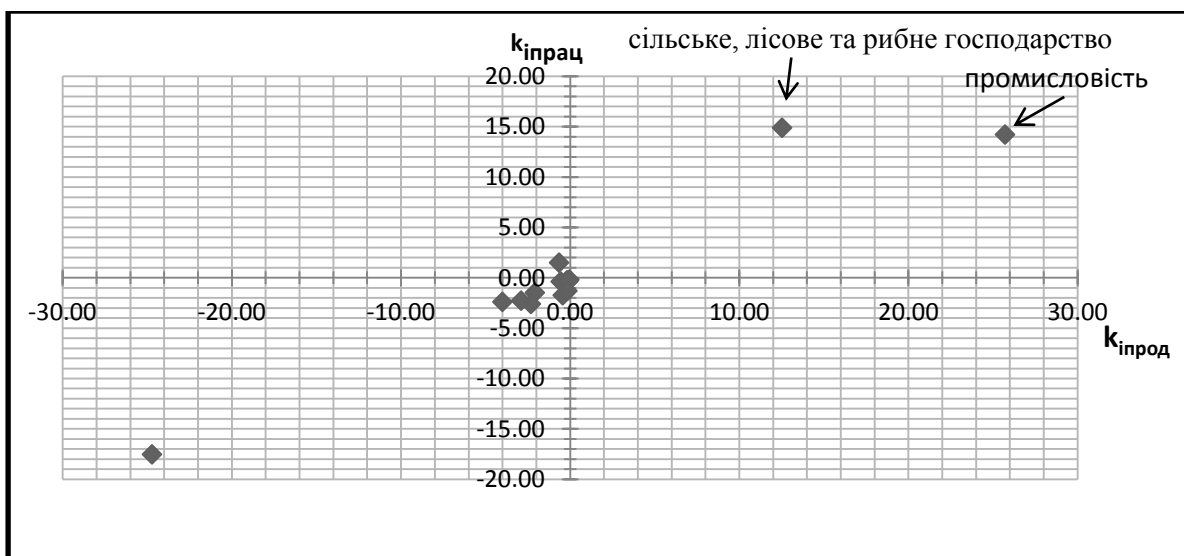

Рис. 4. Матриця потенціалу утворення кластерних угруповань

Згідно з побудованою матрицею потенціалу кластеризації, найвищий потенціал створення кластерів в Полтавській області є у сільського, лісового та рибного господарства та промисловості.

На основі проведеного аналізу, одним із доцільних варіантів державної підтримки на нашу думку є інвестиційна діяльність, спрямована на створення і розвиток кластерів для підвищення конкурентоспроможності підприємств на агропромисловому ринку.

Створення і розвиток кластерів в агропромисловому комплексі (АПК) можливе лише за функціонування таких умов, як: наявність інформаційного, інвестиційного та інноваційного забезпечення і збалансування економічних інтересів учасників кластера [7, с. 192].

Можна погодитися з думкою Саркісова А. Ю., який стверджує, що створення агропромислових кластерів сприятиме збільшенню ефективності виробництва та розвитку інтеграційно-коопераційних процесів АПК [8, с. 133].

Створення агропромислового кластеру доцільно на основі взаємної співпраці ТОВ «Лубенського молочного заводу», ТОВ «Глобинського м'ясокомбінату» та ТОВ «Хорольського заводу дитячого харчування», що наведений на рис. 5.

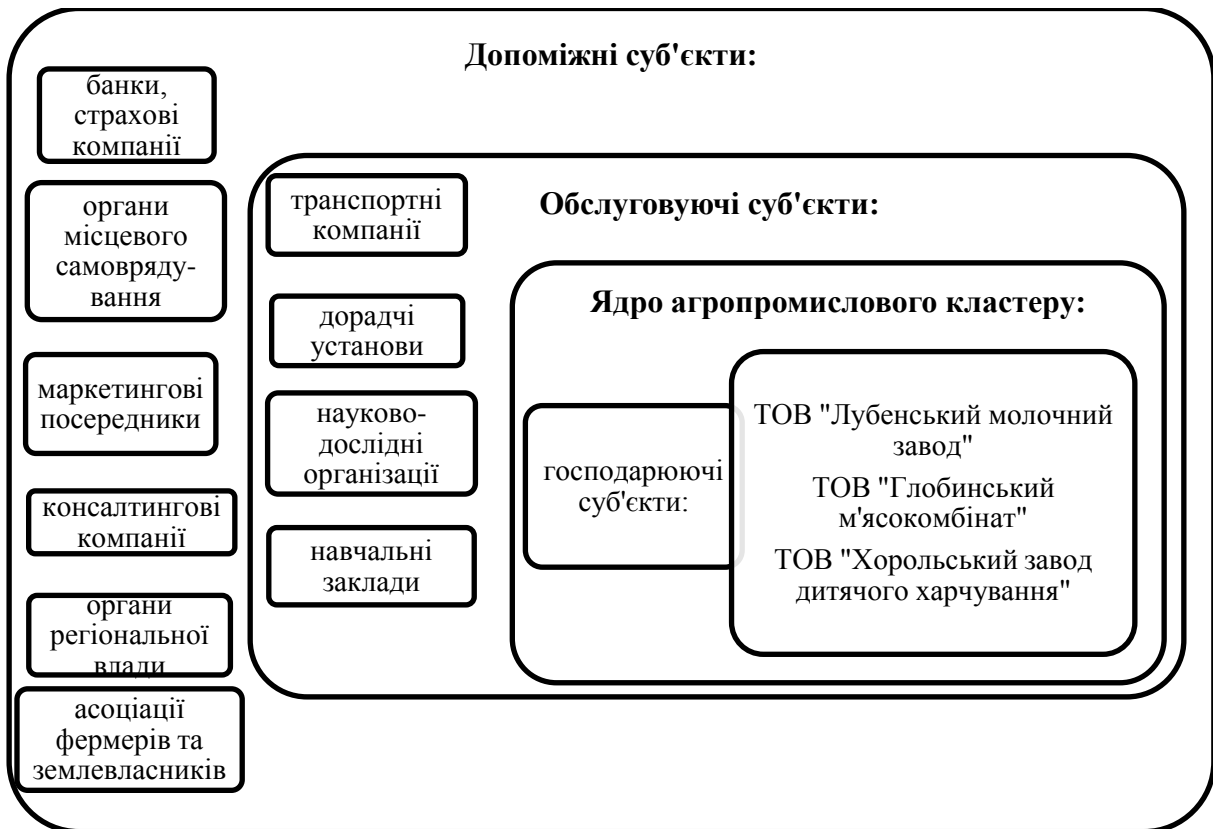

Рис. 5. Кластер АПК Полтавської області

Встановлено, що співпраця виробників сільськогосподарської продукції з іншими суб'єктами господарювання стимулює до створення потужного агропромислового комплексу.

В результаті проведеного дослідження визначено доцільність державної підтримки до розвитку кластерних угруповань, яка підтверджується рядом позитивних ефектів від їх впровадження, зокрема це:

- збільшення кількості робочих місць за рахунок поділу праці;
- підвищення конкурентоспроможності підприємств на основі створення тісних зв'язків з постачальниками, фермерськими господарствами та іншими суб'єктами господарювання;

- розширення виробництва товарної продукції в результаті спеціалізації;
- розвиток внутрішнього ринку споживання та ін.

Механізм підтримки створення агропромислових кластерів повинен діяти через різні форми: пряму (інвестування та субсидування), непряму (впровадження спеціальних пільгових ставок податків), опосередковану (організація науково-дослідних операцій, тощо).

Результатом діяльності аграрних підприємств на базі кластерних угруповань в подальшому може стати:

- збільшення обсягів виробництва продукції сільськогосподарськими підприємствами;
- стабілізація цін на продукцію сільськогосподарських підприємств;
- уповільнення темпів зменшення кількості працівників на сільськогосподарських підприємствах;
- зменшення впливу таких стримуючих сільськогосподарську діяльність чинників, як фінансові обмеження, нестача матеріалів та устаткування.

Висновки. Отже, створення кластерів сприятиме продуктивності та конкурентоспроможності підприємств. Згідно з проведеним дослідженням, обґрунтовано доцільність державної підтримки у сфері створення агропромислових кластерів, що позитивно вплинуть на подальший розвиток як аграрної галузі так і економіки Полтавської області в цілому.

Список використаних джерел:

1. Єрмакова О. А. Економічна ефективність функціонування кластерів: оцінювання та аналіз впливу на конкурентоспроможність регіону / О. А. Єрмакова // Актуальні проблеми економіки. - 2012. - № 11. - С. 174-180.
2. Вишнеvsька О. М. Теоретичні аспекти і практичні особливості розвитку кластерних структур аграрного сектора економіки у контексті підвищення конкурентоспроможності / О. М. Вишнеvsька, А. Ю. Наумова // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. - 2013. - № 5. - С. 28-33.
3. Бурма С. І. Аналіз передумов формування регіонального агропромислового кластеру / С. І. Бурма // Економічний вісник Національного гірничого університету. - 2013. - № 1. - С. 58-64.
4. Гавура В.О. Алгоритм кластеризації економіки регіону (на прикладі Волинської області) / В.О. Гавура [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1161>
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Офіційний сайт Головного управління статистики у Полтавській області [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://pl.ukrstat.gov.ua>
7. Люльчак З.С. Кластеризація – спосіб підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств агропромислового комплексу та галузі, загалом / З.С. Люльчак, Х.М. Вишнеvsька // Вісник Національного університету "Львівська Політехніка"; № 720. Менеджмент та підприємництво в Україні: Етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – С. 188–196.
8. Саркісов, А.Ю. Особливості та тенденції сучасного розвитку АПК Херсонської області [Текст] / А.Ю. Саркісов // Культура народів Причорномор'я. – 2010. – № 177. – С. 131–133.

Рецензент д.е.н., професор Хоменко М.М.

УДК 332.851

Павлов К.В., к.е.н., доцент, докторант

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИМОНОПОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА РИНКУ ЖИТЛОВОЇ НЕРУХОМОСТІ УКРАЇНИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

В даній статті досліджено особливості та характеристики кон'юнктури регіональних ринків житлової нерухомості. Визначено фінансово-бюджетні механізми щодо реалізації антимонопольної політики на ринку житлової нерухомості. Проаналізовано основні недоліки що виникають в процесі функціонування ринків житла, а також встановлено чинники, що впливають на процес цінового утворення на житлові об'єкти. Доведено, що в Україні має місце низький рівень забезпеченості та доступності житла для населення. Визначено, що одним з основних напрямів формування ринкової інфраструктури є створення єдиного інформаційного простору за для забезпечення та організації інформаційної відкритості.